

A

Acele işe şeytan karışır: Düşünüp taşınmadan ivedi olarak yapılan işten iyi sonuç alınmaz.

Acı patlıcanı kırağı çalmaz: Herhangi bir duruma alışkın olan kimseyi benzer kötü durumlar etkilemez.

Aç tavuk kendini arpa (buğday) ambarında sanır: İnsanlar, yokluğunu, yoksulluğunu çektikleri şeyler için olmayacak hayaller, düşler kurar.

Adamın adı çıkacağına canı çıksın: İnsanın haklı veya haksız yere adı bir defalık kötüye çıktı mı ondan sonra yaptıkları hep o gözle değerlendirilir.

Ağaç yaş (fidan) iken eğilir: İnsanlar küçük yaşta kolay eğilir.

Ağlayanın malı gülene hayretmez: Birinden haksız olarak alınan mal, alana yarar sağlamaz.

Akil yaşta değil, baştadır: Akıllı olmanın yaşla ilgisi yoktur, bazı küçükler büyüklerden daha akıllı olabilir.

Altın yere düşmekle pul olmaz: Üstün nitelikli kişinin değeri, bulunduğu yerden uzaklaştırılmasıyla azalmaz.

At ölür meydan (nalı) kalır, yiğit ölür şan (namı) kalır: Yaşarken iyi işler yapmalı, iyi bir ad bırakılmaya çalışılmalıdır.

Ateş düştüğü yeri yakar: Bir acıyı onu çekenden başkası tam anlayamaz veya aynı ölçüde üzülemez.

Ava giden avlanır: Çıkarını başkalarına zarar vermekte arayan kimse, o zarara kendisi uğrar.

Ayağını yorganına göre uzat: Giderini mutlaka gelirine uydurmalısın.

Aza kanaat etmeyen çoğu hiç bulamaz: Büyük şeyleri elde edebilmek için önce küçük şeylerle yetinmek gerekir.

B

Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ (olur): Bakılıp onarılan şeylerden yararlanır, bakımsız bırakılanlardan bir yarar elde edilemez.

Balık baştan kokar: Bir işte aksaklık başta olanlardan kaynaklanır.

Başa gelen çekilir: Çaresiz durumlara düştüğünde insan kendini üzüntüye kaptırmayıp bu durumlara sabır göstermelidir.

Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek (sormamak) ayıp: İnsanın her şeyi bilmemesi kusur değildir ama bilmediği bir işi sorup öğrenmeden yapmaya kalkışması kusurdu

Bir musibet bin nasihatten iyidir: Yaşanan olaylar, öğütlerden çok daha etkilidir.

Bir elin nesi var, iki elin sesi var: Başarıya ulaşmak için birlik olmak gerek.

Borç yiğidin kamçısıdır: Borç, kişiyi daha çok çalışmaya zorlar.

Bülbülü altın kafese koymuşlar, 'ah vatanım' demiş: Kişi, başka yerlerde ne kadar rahat ve mutlu olursa olsun yine de kendi yurdunu özler.

C

Can boğazdan gelir (geçer): İnsan yiyeceğine önem vererek güçlenebilir veya yemeden yaşamak mümkün değildir.

Can çıkmayınca (çıkmadan) huy çıkmaz: İnsanı alışkanlıklarından, huylarından vazgeçirmek mümkün değildir.

Cana gelecek (kaza, zarar) mala gelsin: Zarardan kurtulma olanağı yoksa, bunun cana değil, mala gelmesi yeğlenir.

Ç

Çıkmadık candan umut kesilmez: Elden gitti sandığımız bir şeyle ilgimiz büsbütün kesilmemişse gereken çabayı harcayarak onun elimizde kalmasını sağlayabileceğimizi umabiliriz.

Çivi çiviği söker: Güçlü bir şey, kendisi güçlü olan başka bir şeyle veya durumla etkisiz bırakılır.

Çocuk düşse kalka büyür: Çocuk yürümeye başladığı sırada sık sık düşer, anne baba bu duruma üzülmemelidir.

Çocuktan al haberi: Bir aile sorunu veya ailece gizli tutulan bir şey, çocukların rastgele söyledikleri bir sözle açığa çıktığında söylenen bir söz.

Çoğu zarar, azı karar: Hiçbir zaman aşırıya kaçılmamalıdır.

Çok yaşayan (okuyan) bilmez, çok gezen bilir: Çok gezen, çok yer gören çok şey öğrenir; çok yaşayan, çok okuyan onun bildiklerini bilemez.

D

Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur: Ne kadar uzak düşmüş olurlarsa olsunlar, insanlar günün birinde birbirleriyle karşılaşabilirler.

Damlaya damlaya göl olur: Azar azar olagelen şeyler birikerek önemli bir niceliğe ulaşacağı için küçümsenmemelidir.

Denize düşen yılan (yosuna) sarılır: Güç bir duruma düşenlerin bundan kurtulmak için her türlü çareye başvurmaları olağandır.

Derdini söylemeyen (saklayan) derman bulamaz: İnsan sıkıntısını başkasına açıklayarak giderebilir.

Dikensiz gül olmaz: İyi veya güzel olan her şeyin az çok sıkıntı veren bir yanı da bulunur.

Dost acı söyler: Yakınlarımız, eksikliklerimizi çekinmeden söylerler.

Dost (iyi dost) kara günde belli olur: Gerçek dost üzüntülü, sıkıntılı günlerde insanı yalnız bırakmaz.

Düşenin dostu olmaz: Varlıklı kişi yoksullaşınca çevresindeki dostlarından kimse kalmaz.

E

Emek olmadan yemek olmaz: Yaşayabilmek, harcıyabilmek için çalışıp kazanmak gerekir.

Et tırnaktan ayrılmaz: Yakın hısımlar arasındaki bağ kolay kolay kopmaz.

Evdaki pazar (hesap) çarşıya uymaz: Önceden tasarlanan bir iş umulduğu gibi sonuçlanmaz, düşünüldüğü gibi olmaz.

F

Fazla mal göz çıkarmaz: Ne kadar ve ne türden mal olursa olsun malın fazlası elden çıkarılmamalıdır çünkü mutlaka bir gün gelir lazım olur.

G

Geç olsun da güç olmasın: Çeşitli engeller yüzünden gerçekleşemeyen işlerde avunmak için söylenen bir söz.

Geleceği varsa göreceği de var: Kötülük yapmaya kalkışacak olursa karşılığını elbette görür.

Gün doğmadan neler doğar: Beklenmedik bir sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır

Güneş girmeyen eve doktor girer: Güneşsiz evde hastalık eksik olmaz.

H

Hangi dağda kurt öldü?: Birisinden beklenmeyen bir davranış görüldüğünde şaşma ve sitem bildirmek için kullanılan bir söz.

Hatasız kul olmaz: İnsan yanılmamak için ne kadar dikkat ederse etsin yine yanılır.

Hazıra dağ dayanmaz: Kişinin elinde ne kadar çok mal ve mülk ya da para olursa olsun, üretmeden tüketmek kısa sürede eldeki her şeyi bitirilebilir.

I

Irmaktan geçerken at değiştirilmez: Bir yöntemden başka bir yönteme geçiş tehlikeli bir durum veya zamanda yapılmamalıdır.

İ

İçi beni yakar, dışı eli (seni) yakar: Dış görünüşü ile başkalarının hoşuna giden bir şeyin veya durumun gerçekte kötü yönleri olabilir.

İki cambaz bir ipte oynamaz: Kurnazlıkta eşit olan iki kimse birbirlerini aldatamaz.

İnsanın adı çıkacağına canı çıksın: İnsanın haklı veya haksız yere adı bir defalık kötüye çıktı mı ondan sonra yaptıkları hep o gözle değerlendirilir.

İşleyen demir pas tutmaz (ışıldar): Tembel tembel oturan kimse hantallaşır, iş yapma yeteneğini yitirir, çalışan kimse gittikçe açılır, daha yararlı işler yapar.

İyilik eden iyilik bulur: İyilik eden kimseye zamanı geldiğinde başkaları da iyilik ederler.

İyilik et denize at, balık bilmezse Halik bilir: Karşılık beklemeden iyilik yap.

K

Kara haber tez duyulur: Ölüm gibi kötü haber çabuk yayılır.

Kel ölür, sırma saçlı olur; kör ölür, badem gözlü olur: Bir kimse veya bir şey yok olduğunda değer kazanır.

Kendi düşen ağlamaz: Kendi zararına kendisi neden olanın yakınmaya hakkı olmaz.

Keskin sirke küpüne (kabına) zarar: Öfkeli, sert kimsenin zararı kendisinedir.

Kimse yağurdum ekşi demez: Herkes sattığı malı, kendi işini, tutumunu ve davranışını över.

Komşu komşunun külüne (tütününe) muhtaçtır: Komşular en küçük şey için bile birbirlerine muhtaçtırlar.

Körle yatan şaşı kalkar: Değersiz, kötü kimselerle ilişki kuranlar kötü huylar edinirler.

Kul hatasız olmaz: İnsan yanılmamak için ne kadar dikkat ederse etsin yine yanılır.

Kurt kocayınca köpeğin maskarası olur: Güç ve yeteneğini yitiren insan, basit ve kendini bilmezlerce aşağılanır.

Kurunun yanında yaş da yanar: Beğenilmeyen tutumlarından dolayı cezalandırılan kişiler yanında suçsuzlar da suçlular gibi hırpalanırlar.

Kuş uçmaz, kervan geçmez: Kimsenin uğramadığı ıssız ve sapa yer.

L

Laf lafı açar: Bir konu üzerinde konuşulurken ilgisi dolayısıyla söz başka bir konuya geçer, sohbet uzar, gider

Lafla peynir gemisi yürümez: Şöyle yaparım, böyle yaparım demekle yapılması gereken iş yapılmaz.

Leyleğin ömrü (günü) lal lakla geçer: Boş, anlamsız konuşanların durumunu anlatmak için söylenen bir söz.

M

Meyve veren ağaç taşlanır: Bilgili, hünerli, işinde başarılı olan kimseler kıskanılır, eleştirilir ve işlerini yapmaları zorlaştırılır.

Misafir umduğunu değil bulduğunu yer: Konuk, ev sahibinin kendisine çok şeyler ikram etmesini bekleyebilir ama ev sahibi ancak evinde olanları ikram edebilir.

Ne ekersen onu biçersin: Nasıl davranırsan öyle karşılık görürsün.

Ne oldum dememeli, ne olacağım demeli: Kişi bugün içinde bulunduğu parlak durumun sürüp gideceğini sanmamalı, yarın kötü bir duruma düşeceğini hatırdan çıkarmamalıdır.

O

Oğlan dayıya, kız halaya çeker: Oğlan çocuğun yüzü de, huyu da dayısına, kız çocuğununki ise halasına benzer.

Ö

Öfkeyle kalkan zararlar (ziyanlar) oturur: Kişi, öfkeli zamanında duygusunun etkisi altındadır. İyi düşünemez; yaptığı taşkınca işin nasıl bir sonuç doğuracağını hesap edemez. Sonunda bu ölçsüz, yanlış davranışının zararını görür.

P

Parayı veren düdüğü çalar: Parasını veren kimse, istediği şeyi elde eder.

R

Rüzgâr eken fırtına biçer: Herkesin zarar görmesine yol açacak işler yapan kimse, çok sert tepkilerle karşılaşır ve sonunda en büyük zarara kendisi uğrar.

S

Sabah ola, hayrola: Sabah olsun, o vakte kadar iş belki düzelir.

Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır: Sabır zor bir iştir ancak güzel sonuçları vardır.

Sabreden derviş muradına ermiş: Beklemesini bilen kimse sonunda amacına ulaşır.

Sona kalan dona kalır: Bir işte geç kalan istediği şeyi elde edemez.

Söz gümüşse sükut altındır: Susmak bazen konuşmaktan daha iyi sonuç verir.

Su içene yılan bile dokunmaz: Düşman olsa bile su içen kimseye dokunulmamalıdır.

Sütten ağız yanan yoğurdu (ayranı) üfleyerek yer (içer): Bir olaydan gerekli dersi alan, sonra uyanık davranır.

T

Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır: Gönül alıcı, okşayıcı sözlerle karşımızdakinin inadı yenilebilir.

Tavşan dağa küsmüş, dağın haberi olmamış: Önemsiz kişi, önemli kişiye küsse önemli kişinin umurunda bile olmaz.

Tok açın hâliinden bilmez: Varlıklı olan, yoksulun ne denli sıkıntı içinde bulunduğunu bilmez.

U

Ufak at da civcivler yesin: Çok yalan söyleyen veya olayları abartan kişilere inandırıcı olmadığını belirtmek için söylenen bir söz.

Ummadığın taş baş yarar: Küçük veya önemsiz şeyler de çoğu kez büyük etkiler yapabilir.

Umut, fakirin (garibin) ekmeğidir: Yoksul kişi, hep yakında bolluğa, rahata kavuşma umudu içinde yaşar.

Ü

Üzüm üzümüne baka baka kararır: Her zaman bir arada bulunan, arkadaşlık eden kimselerin huyları birbirine benzemeye başlar.

Üzümünü ye de bağını sorma: Yararlandığın şeyin nereden geldiğini araştırma.

V

Vakit nakittir: Zaman çok değerlidir, boşa harcanmamalıdır.

Y

Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış: Yalan söylemeyi huy edinen kimsenin sözlerine, gerçeği söylediği zaman bile inanılmaz.

Yalancının mumu yatsıya kadar yanar: Söylenen söz yalansa durum çok geçmeden anlaşılır.

Yarası olan gocunur (gocunsun): Bir işte sorumlu aranırken kusuru olan kimse telaşa düşer.

Yarım elma, gönül (hatır) alma: Armağan küçük de olsa gönül almaya yeter.

Yılanın başı küçükken ezilir: Büyüyeceği belli olan her tehlike daha en başta önlenmeli, düşman güçlenip büyük zarar verecek duruma gelmeden tedbir alınmalıdır.

Z

Zenginin malı züğürdün çenesini yorar: Fakir insanlar, zenginlerin mallarından bahsedip dururlar. Ancak bu konuşma onların çenesini yormaktan başka bir işe yaramaz.

Zorla güzellik olmaz: 1. Kişiyi, beğenmediği şey zorla beğendirilemez. 2. Bir iş insana zor kullanılarak yaptırılamaz.

Kaynak: Dilbigisi.net

